

MORA • ORSA

PROTOKOLL

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Miljö- och byggnadsnämnden

Plats och tid: KS-salen, Mora kommunhus, 2026-03-04, 08:00 – 11.50

Beslutande: Per Ericson (M), Mora
Per-Erik Wiik (C), Orsa - jäv §§ 12-14
Peter Helander (C) Mora
Anna-Carin Rydstedt (S) Mora
Jons Ingemar Larsson (S), Mora
Joakim Linder (MOP), Mora
Kjell Lindkvist (MOP), Mora
Mikael Johansson (C), Orsa – jäv § 12
Pia Ström (S), Orsa
Anders Björn (SD), Orsa
Malin Sundin (KD), Orsa – jäv § 14

Övriga deltagare: Billy Ferm (C) Mora, ej tjänstgörande ersättare
Hans Jansson (MOP) Mora, ej tjänstgörande ersättare
Eva Pettersson (KD) Mora, ej tjänstgörande ersättare
Kerstin Lindström (S) Mora, ej tjänstgörande ersättare
Mikael Gunnars (S) Mora, ej tjänstgörande ersättare
Sara Hodler miljöinspektör § 11
Mia Bergman, Sevil Nordlund, Tobias Nilsson
miljöinspektörer §§ 11–19
Rasmus Zingmark, Andreas Ytterberg, Nina Andreasson
byggnadsinspektörer §§ 20-25
Annica Edström miljöinspektör § 29
Per-Olof Olsson enhetschef bygglov §§ 20-31
Camilla Björck enhetschef miljö §§ 11-19, 26-31
Anna Wadman enhetschef kart- och mätenheten §§ 26-31
Daniel Falk planchef §§ 26-31
Lena Bergman förvaltningschef
Camilla Staberg nämndsekreterare

Utses att justera: Jons Ingemar Larsson (S)

Justeringens
plats och tid: Digital justering 2026-03-09

Underskrifter:

Camilla Staberg, sekreterare

§ 11-31

Per Ericson, ordförande

Jons Ingemar Larsson, justerare

MORA • ORSA

PROTOKOLL

MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

ANSLAG/BEVIS

Justering har tillkännagivits genom anslag

Organ: Miljö- och
byggnadsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Anslaget sätts upp: 2026-03-09

Anslaget tas ner: 2026-03-31

Förvaringsplats för protokollet: Miljö- och byggnadsförvaltningen

Underskrift

Utdragsbestyrkande

MORA • ORSA

PROTOKOLL
MILJÖ- OCH BYGGNADSNÄMNDEN
Sammanträdesdatum:2026-03-04

Innehållsförteckning

§ 11	Svar på remiss om allmänna vattentjänster i Kättbo, Mora kommun	2026/17
§ 12	Förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa	2026/19
§ 13	Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa	2026/25
§ 14	Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa	2026/22
§ 15	Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED] Orsa	2026/18
§ 16	Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED] Orsa	2026/20
§ 17	Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa	2026/23
§ 18	Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Mora	2026/24
§ 19	Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Mora	2026/26
§ 20	Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad	2025/11032
§ 21	Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus	2026/10085
§ 22	Tidsbegränsat lov för uppförande av upplag och plank	2025/11092
§ 23	Förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad	2026/10053
§ 24	Byggnation utan startbesked	2025/10105
§ 25	Åtgärd utan startbesked	2025/10791
§ 26	Årsredovisning 2025	2025/33
§ 27	Internkontroll 2025	2025/21
§ 28	Internkontroll 2026	2026/5
§ 29	Informationsärenden	2026/6
§ 30	Delgivningar	2026/7
§ 31	Delegationsbeslut	2026/8

MORA • ORSA

§ 11

2026-10- A 01

Svar på remiss om allmänna vattentjänster i Kättbo, Mora kommun

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lämna följande synpunkter angående förutsättningarna att ordna enskilt dricksvatten och avlopp i Kättbo:

1. Enskilt dricksvatten

- Miljö- och byggnadsförvaltningen har inga uppgifter om att de höga fluoridhalterna har blivit åtgärdade. Det är dock en förutsättning att åtgärder vad gäller fluorid också vidtas för att dricksvattnet ska betraktas som hälsosamt och rent.

- Det är också en förutsättning för enskild dricksvattenförsörjning genom befintlig dricksvattenanläggning enligt LIVSFS 2022:12 att en huvudman tar ansvar för dricksvattenproduktionen.

- Ytterligare en förutsättning för enskild dricksvattenförsörjning är att fastighetsägarna som är anslutna till dricksvattenanläggningen tar erforderligt ekonomiskt ansvar för drift och underhåll av denna.

Om ovanstående löses ser miljö- och byggnadsnämnden att förutsättningar finns för gemensam enskild dricksvattenförsörjning.

2. Enskilt avlopp

- Området är relativt tätbebyggt och fastigheterna är inte så stora vilket innebär att det kan finnas risk för störningar för fastighetsägarna vad gäller lukt och buller från enskilda avlopp.

- Närheten till Kättbosjön innebär att hög skyddsnivå för miljöskydd gäller vid många fastigheter. Hög skyddsnivå för miljöskydd betyder högre krav vad gäller fosforreduktion och generellt innebär detta i sin tur krav på lite dyrare avloppslösningar.

- Några generella hinder mot att anlägga enskilda avlopp i området på grund av exceptionellt svåra mark- och grundvattenförhållanden bedöms inte föreligga.

- Under rådande förutsättningar, när i stort sett alla fastigheter är anslutna till vattenledningsföreningen, bedöms avloppsfrågan kunna lösas enskilt för de flesta av fastigheterna. Men om den gemensamma vattenledningsföreningen skulle upphöra och många mindre vattentäkter behöver etableras finns stor risk

MORA • ORSA

för förorening av dessa om avloppsfrågan också fortsatt ska lösas enskilt.

- I samband med att kommunens ansvar för Kättbo enligt 6 § Lag om allmänna vattentjänster prövades 2017 genomfördes en inventering av de uppgifter som finns i förvaltningens ärendesystem Ecos vad gäller enskilda avloppsanläggningar i området. Enligt dessa uppgifter är det mycket troligt att en stor del av avloppsanläggningarna i Kättbo inte uppfyller gällande krav. Några större förändringar när det gäller avloppssituationen i området har inte skett sedan 2017. Nämnden har under perioden 2017 till 2025 endast handlagt tolv ärenden om anläggande av nya avloppsanläggningar i området. Flera av dessa ärenden gällde dock nyetableringar och inte modernisering av äldre avloppsanläggningar.

- Tillsyn på plats av samtliga enskilda avlopp i Kättbo planeras att genomföras av miljöenheten våren 2028 under förutsättning att kommunal utbyggnad av spillvattennätet inte kommer att ske.

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen i Dalarnas län har mottagit en begäran från Kättbo Besparingsskog om att pröva Mora kommuns skyldighet att enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen) tillhandahålla vatten- och spillvattentjänster i Kättbo. Kommunens ansvar vad gäller Kättbo har tidigare prövats, men med anledning av kommunens nya vattentjänstplan har det kommit in ytterligare en begäran till Länsstyrelsen om att förelägga kommunen om utökat verksamhetsområde.

Miljö- och byggnadsnämnden har getts möjlighet att yttra sig över förutsättningarna att ordna enskilt dricksvatten och avlopp (spillvatten) i området. Kommunstyrelsen har fått en egen skrivelse med begäran om att inkomma med en redogörelse över vilket ansvar kommunen anser sig ha för Kättbo enligt 6 § i vattentjänstlagen.

Motivering

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (LIVSFS 2022:12) 6 § ska dricksvatten vara hälsosamt och rent. Det ska anses vara hälsosamt och rent om det inte innehåller mikroorganismer, parasiter och ämnen i sådant antal eller sådana halter att det utgör en potentiell risk för människors hälsa samt uppfyller de gränsvärden som anges i bilaga 1 (LIVSFS 2022:12).

Dricksvattnet i Kättbo har tidigare bedömts att ha fluoridhalter och radonhalter som överstiger gällande gränsvärden för dricksvatten. Enligt uppgift från Kättbo Besparingsskog som sköter driften av den dricksvattenanläggning som idag försörjer byn med dricksvatten, har de höga radonhalterna blivit åtgärdade.

Kättbo Besparingsskog har under lång tid skött underhåll av vattentäkt och ledningsnät men meddelar nu att föreningen inte fortsatt kan ta ansvar för dricksvattenanläggningen då äganderätten till anläggningen är oklar och skriftliga markavtal vad gäller ledningsnätet saknas. Kättbo Besparingsskog ställer sig också frågande till om fastighetsägarna i Kättbo har kunskap och ekonomin till att själva kunna producera ett dricksvatten som uppfyller lagkraven samt att underhålla dricksvattenanläggningen.

MORA • ORSA

Enligt 9 kap. 6 § miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. Möjlighet till att lösa avloppsfrågan enskilt och val av avloppslösning är starkt beroende av förutsättningarna på platsen till exempel närhet till dricksvattentäkter, recipienter och bostadshus men även förhållanden vad gäller markbeskaffenhet och grundvattennivåer.

Beslutsunderlag

Begäran om föreläggande 2026-01-08

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att lämna följande synpunkter angående förutsättningarna att ordna enskilt dricksvatten och avlopp i Kättbo:

1. Enskilt dricksvatten

- Miljö- och byggnadsförvaltningen har inga uppgifter om att de höga fluoridhalterna har blivit åtgärdade. Det är dock en förutsättning att åtgärder vad gäller fluorid också vidtas för att dricksvattnet ska betraktas som hälsosamt och rent.
- Det är också en förutsättning för enskild dricksvattenförsörjning genom befintlig dricksvattenanläggning enligt LIVSFS 2022:12 att en huvudman tar ansvar för dricksvattenproduktionen.
- Ytterligare en förutsättning för enskild dricksvattenförsörjning är att fastighetsägarna som är anslutna till dricksvattenanläggningen tar erforderligt ekonomiskt ansvar för drift och underhåll av denna.

Om ovanstående löses ser miljö- och byggnadsnämnden att förutsättningar finns för gemensam enskild dricksvattenförsörjning.

2. Enskilt avlopp

- Området är relativt tätbebyggt och fastigheterna är inte så stora vilket innebär att det kan finnas risk för störningar för fastighetsägarna vad gäller lukt och buller från enskilda avlopp.
- Närheten till Kättbosjön innebär att hög skyddsnivå för miljöskydd gäller vid många fastigheter. Hög skyddsnivå för miljöskydd betyder högre krav vad gäller fosforreduktion och generellt innebär detta i sin tur krav på lite dyrare avloppslösningar.
- Några generella hinder mot att anlägga enskilda avlopp i området på grund av exceptionellt svåra mark- och grundvattenförhållanden bedöms inte föreligga.
- Under rådande förutsättningar, när i stort sett alla fastigheter är anslutna till vattenledningsföreningen, bedöms avloppsfrågan kunna lösas enskilt för de

MORA • ORSA

flesta av fastigheterna. Men om den gemensamma vattenledningsföreningen skulle upphöra och många mindre vattentäkter behöver etableras finns stor risk för förorening av dessa om avloppsfrågan också fortsatt ska lösas enskilt.

- I samband med att kommunens ansvar för Kättbo enligt 6 § Lag om allmänna vattentjänster prövades 2017 genomfördes en inventering av de uppgifter som finns i förvaltningens ärendesystem Ecos vad gäller enskilda avloppsanläggningarna i området. Enligt dessa uppgifter är det mycket troligt att en stor del av avloppsanläggningarna i Kättbo inte uppfyller gällande krav. Några större förändringar när det gäller avloppssituationen i området har inte skett sedan 2017. Nämnden har under perioden 2017 till 2025 endast handlagt tolv ärenden om anläggande av nya avloppsanläggningar i området. Flera av dessa ärenden gällde dock nyetableringar och inte modernisering av äldre avloppsanläggningar.

- Tillsyn på plats av samtliga enskilda avlopp i Kättbo planeras att genomföras av miljöenheten våren 2028 under förutsättning att kommunal utbyggnad av spillvattennätet inte kommer att ske.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Länsstyrelsen Dalarna

MORA • ORSA

§ 12

2021-338- M 07

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun.

Förbudet börjar gälla först sex månader efter det att fastigheten har bytt ägare eller vid ökad belastning.

Detta beslut ersätter Mora Orsa miljönämnds beslut från den 19 november 2018 (dnr 2018-1078-M 07) och upphäver miljö- och byggnadsnämndens beslut från den 10 november 2021 (dnr 2021-338-M07).

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Detta beslut skickas även till inskrivningsmyndigheten för en notering i fastighetsregistret enligt 26 kap. 15 § miljöbalken.

Noterade brister:

- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Deltar ej

Per-Erik Wiik (C) och Mikael Johansson (C) deltar inte i överläggningen av ärendet på grund av jäv.

Sammanfattning av ärendet

Dåvarande miljökontoret utförde den 13 september 2018 inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Orsa. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som dåvarande miljönämnden antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] och [REDACTED] från miljökontoret samt fastighetsägarna.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Dricksvatten tas från egen vattentäkt drygt 40 meter från avloppsanläggningen. Huset används som permanentbostad.

MORA • ORSA

Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av trekammarmodell. Efterföljande rening saknas. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas. Tillstånd för anläggningen saknas.

Med anledning av noterade brister fattade miljönämnden den 19 november 2018 beslut om att förbjuda utsläpp till anläggningen. Förbud trädde i kraft den 31 december 2020. Då inga åtgärder vidtagits i mars 2021 skickade miljökontoret den 9 mars 2021 en skrivelse till fastighetsägarna att beslut gällande förbud skulle förenas med vite under hösten 2021 om inte nödvändiga åtgärder vidtagits.

I oktober 2021 kunde miljökontoret konstatera att inga åtgärder vidtagits för att följa miljönämndens beslut från 2018. Beslut om förbud förenat med vite fattades av miljönämnden den 10 november 2021. Beslutet trädde i kraft den 31 juli 2022.

Vid flera tillfällen under 2022 diskuterades olika avloppslösningar med fastighetsägarna. I januari 2026 kan nuvarande miljö- och byggnadsförvaltningen konstatera att avloppsfrågan fortfarande inte är löst på fastigheten. Förvaltningen tar därför den 29 januari 2026 ny kontakt med fastighetsägaren. Vid detta tillfälle framkommer att det numera är en ägare som bor ensam på fastigheten. Liksom vid tidigare kontakter framförs att vattenförbrukningen är väldigt låg på grund av sparsam vattenanvändning samt problem med dricksvattenbrunnen.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun, inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Miljö- och byggnadsnämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via en diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och handbok Små avloppsanläggningar 2008:3.

Brister i reningssteget

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk). Reningssteg saknas.

En fördelningsbrunn ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Då fördelningsbrunn saknas blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

MORA • ORSA

Lokala förhållanden

Då det inte finns något beslut från miljö- och byggnadsnämnden för avloppsanläggningen saknar nämnden handlingar om eventuell infiltrationsbädd samt uppgifter om att mark- och grundvattenförhållanden är lämpliga för infiltration och rening av avloppsvatten. Avloppsanläggningen ligger ca 40 meter från den egna vattentäkten.

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken.

Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten. Avstånd till den egna dricksvattenbrunnen är i aktuellt fall drygt 40 meter.

Med anledning av fastighetsägarens ålder och den låga belastningen (en boende på fastigheten) gör miljö- och byggnadsnämnden bedömningen att åtgärder för att förbättra avloppsanläggningen inte är mer brådskande än att de kan vänta till dess att ägande- eller nyttjandeförhållandena på fastigheten förändras.

Lagstiftning

Miljö- och byggnadsnämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Enligt 26 kap. 15 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet sända föreläggande och förbud som riktats till en ägare av en fastighet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Har anteckning gjorts, gäller föreläggande och förbud mot ny ägare av egendomen.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

åtgärder vidtas. Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:

www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt i Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun.

Förbudet börjar gälla först sex månader efter det att fastigheten har bytt ägare eller vid ökad belastning.

Detta beslut ersätter Mora Orsa miljönämnds beslut från den 19 november 2018 (dnr 2018-1078-M 07) och upphäver miljö- och byggnadsnämndens beslut från den 10 november 2021 (dnr 2021-338-M07).

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Detta beslut skickas även till inskrivningsmyndigheten för en notering i fastighetsregistret enligt 26 kap. 15 § miljöbalken.

Noterade brister:

- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägare – delgivningskvitto
Inskrivningsmyndigheten

MORA • ORSA

§ 13

2022-1590- M 07

Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun. Förbudet gäller från och med den 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Felaktig slamavskiljare.
- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Deltar ej

Per-Erik Wiik (C) deltar inte i överläggningen av ärendet på grund av jäv.

Sammanfattning av ärendet

Dåvarande miljökontoret har den 10 september 2018 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Orsa. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som miljönämnden har antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] och [REDACTED] från miljökontoret.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från bad, dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Dricksvatten tas från egen vattentäkt ca 35 meter från avloppsanläggningen. Huset används som permanentbostad.

Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av tvåkammarmodell. Efterföljande rening saknas. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas.

Avloppsanläggningens ålder är okänd. Tillstånd för anläggningen saknas. Senaste slamtömning skedde strax innan inspektionen.

Dåvarande miljönämnden beslöt att förbjuda fortsatt utsläpp av avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen. Beslutet överklagades först till Länsstyrelsen och sedan till Mark- och miljödomstolen, båda instanserna fastställde miljönämndens beslut. Förbudet trädde i kraft den 31 december 2021 och miljö- och byggnadsförvaltningen har inte fått in några uppgifter om att anläggningen är åtgärdad.

Nuvarande miljö- och byggnadsnämnden fattade den 21 mars 2024 beslut om att från och med den 31 december 2024, med ett vite på 50 000 kronor, förbjuda fortsatt utsläpp av avloppsvatten från avloppsanläggningen. Den 12 mars 2024 inkom en

MORA • ORSA

skrivelse från entreprenör som meddelade att fastighetsägaren kontaktat dem angående ny avloppsanläggning men att det skulle bli svårt att hinna med anläggandet förrän under 2025.

Den 21 februari 2025 inkom en ansökan om att få lägga ny avloppsanläggning från fastighetsägaren. Den 11 mars 2025 kontaktade miljö- och byggnadsförvaltningen fastighetsägaren via telefon och meddelade att ansökan behöver kompletteras med markundersökning. Fastighetsägaren skulle höra av sig när detta var gjort men har inte återkommit. Miljö- och byggnadsnämndens tidigare beslut delgavs aldrig ordentligt och då åtgärder verkade vara på gång ansåg förvaltningen inte det som nödvändigt att lägga tid på att skicka beslutet på nytt eller delge det med stämningsman.

På grund av den osäkra delgivningen av tidigare vitesbeslut bedömer förvaltningen att det även är osäkert om det går att begära uttömmande av vite för överträdelsen.

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 19 september 2018 med möjlighet för fastighetsägaren att lämna synpunkter.

Kommunicering om att förbudet kommer att förenas med vite gjordes den 24 november 2022.

Motivering

I 2 kap. 3 § miljöbalken framgår att den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utföra skyddsåtgärder och vidta försiktighetsmått för att skydda människors hälsa och miljön.

Enligt 9 kap. 7 § miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får miljönämnden i det enskilda fallet besluta om de förbud som behövs för att lagstiftningen ska följas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där bad, dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en feldimensionerad slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via en diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas.

Slamavskiljaren ska vara av trekammarmodell då vattentoalett finns anslutet. Detta för att förhindra att slam går ut i det efterföljande reningssteget.

Slamavskiljaren är en förbehandling inför vidare rening av avloppsvattnet. I slamavskiljaren fastnar grövre partiklar som finns i avloppsvattnet så att efterföljande reningssteg inte sätter igen.

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk).

Fördelningsbrunnen ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Saknas fördelningsbrunnen blir ytan där

MORA • ORSA

infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Då det inte finns något tillstånd för avloppsanläggningen saknar miljö- och byggnadsnämnden handlingar som visar infiltrationsbäddens uppbyggnad och dimensionering samt uppgifter om att mark- och grundvattenförhållanden är lämpliga för infiltration och rening av avloppsvatten.

Ovanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och handbok Små avloppsanläggningar 2008:3.

Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten.

På ovanstående grunder bedömer miljö- och byggnadsnämnden att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Nämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning på fastigheten ska förbjudas. Eftersom tidigare förbud med vite inte delgavs ordentligt och inga åtgärder har vidtagits ska ett nytt förbud förenat med ett vite på 50 000 kronor tas. För att det ska vara möjligt att vidta lämpliga åtgärder gäller beslutet först från och med 31 december 2026.

I bedömningen har miljö- och byggnadsnämnden även gjort en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, att åtgärden är rimlig i förhållande till miljönyttan.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun. Förbudet gäller från och med den 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Noterade brister:

- Felaktig slamavskiljare.
- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag.

Sändlista

Fastighetsägare, [REDACTED] –
stämningsmannadelgivning

MORA • ORSA

§ 14

2025-219- M 07

Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun.

Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med vite på 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Reningsbädden saknar luftningsrör.
- Avloppsvatten rinner inte ut i fördelningsbrunnen.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Deltar ej

Per-Erik Wiik (C) och Malin Sundin (KD) deltar inte i överläggningen av ärendet på grund av jäv.

Sammanfattning av ärendet

Miljökontoret har den 26 september 2019 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Orsa. Inspektionen genomfördes som en del av Orsa kommuns utredning om långsiktigt hållbara vatten- och avloppslösningar i området. Närvarande var [REDACTED] och [REDACTED] från miljökontoret.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från wc belastar avloppsanläggningen. Miljökontoret saknar uppgifter om vatteninstallationer. Fastigheten är ansluten till vattenledningsförening. Avloppsanläggningen ligger ca 120 meter från närmaste vattenförande dike. Huset används som fritidsbostad.

Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av trekammarmodell. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via en infiltration. Fördelarbrunn finns men luftningsrör saknas.

Tillstånd för anläggningen saknas. Senaste slamtömning innan inspektionen skedde den 26 juni 2014. Enligt Nodava AB finns inte fastigheten med i deras slamtömningsregister.

Den 20 november 2019 fattade dåvarande miljönämnden beslut om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning. Förbudet trädde i kraft den 31 december 2024.

MORA • ORSA

Då inga åtgärder vidtagits i februari 2025 skickade miljö- och byggnadsförvaltningen den 18 februari 2025 en skrivelse till fastighetsägaren att beslut gällande förbud skulle förenas med vite efter hösten 2025 om inte nödvändiga åtgärder vidtagits.

Miljö- och byggnadsförvaltningen kan nu i februari 2026 konstatera att inga åtgärder vidtagits för att följa dåvarande miljönämndens beslut från 2019. Någon ansökan om att anlägga ny avloppsanläggning har inte inkommit till miljö- och byggnadsförvaltningen. Fastighetsägaren har heller inte tagit någon annan kontakt med förvaltningen.

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 15 oktober 2019 med möjlighet för fastighetsägaren att lämna synpunkter och kommunicering om att nytt beslut kommer att förenas med vite gjordes den 18 februari 2025.

Följande synpunkt har inkommit: Enligt fastighetsägaren så är troligen infiltrationen placerad mer på innergården och inte på infarten till fastigheten.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun, inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Nämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. För att du ska ha möjlighet att vidta lämpliga åtgärder gäller beslutet först från och med den 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via en infiltration. Fördelarbrunn finns men luftningsrör saknas. Slamtömning sker inte via Nodava AB och beslut om eget omhändertagande av slam saknas.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar

Slamtömning

Avloppsanläggningar ska slamtömmas regelbundet enligt kommunens föreskrifter om avfallshantering. Annars finns risk att anläggningen sätter igen och reningsförmågan försämras. Tömning ska ske via Nodava AB om det inte finns ett beslut om eget omhändertagande på fastigheten.

Brister i reningssteget

Fördelningsbrunnen ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Är fördelningsbrunnen bristfällig blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Vid inspektionen var fördelningsbrunnen torr och det behöver därför undersökas om detta beror på låg belastning eller bristfällig fördelningsbrunn och/eller ledning.

Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Lokala förhållanden

Det finns inte något beslut från miljönämnden för avloppsanläggningen. Därmed saknas handlingar som visar anläggningens utformning och dimensionering samt uppgifter om mark- och grundvattenförhållanden.

MORA • ORSA

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken.

Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten. Avstånd till närmaste vattenförande dike är i aktuellt fall ca 120 meter.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten.

Eftersom det beslut som miljönämnden tidigare meddelat inte har följts görs bedömningen att beslutet nu måste förenas med vite på 50 000 kronor. Detta för att beslutet ska följas.

Lagstiftning

Miljö- och byggnadsnämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Enligt 22 § föreskrifter om avfallshantering för Mora och Orsa kommuner ska slamtömning ske så ofta att en god funktion på avloppsanläggningen upprätthålls.

Enligt 26 kap. 15 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet sända föreläggande och förbud som riktats till en ägare av en fastighet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Har anteckning gjorts, gäller föreläggande och förbud mot ny ägare av egendomen.

Upplysning

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt i Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun.

Förbudet gäller från och med den 31 december 2026 och är förenat med vite på 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Reningsbädden saknar luftningsrör.
- Avloppsvatten rinner inte ut i fördelningsbrunnen.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning
Inskrivningsmyndigheten

Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, Holen 6:9, Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda AEC FASTIGHETER KB (916640-0995), så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten Holen 6:9, Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite om 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Felaktig slamavskiljare.
- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Sammanfattning av ärendet

Dåvarande miljökontoret har den 23 september 2019 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten Holen 6:9 i Orsa. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som dåvarande miljönämnden antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] från miljökontoret.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Fastigheten är ansluten till vattenledningsförening.

Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av tvåkammarmodell. Efterföljande rening saknas. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas. Tillstånd för anläggningen saknas.

Den 12 november 2019 fattade dåvarande miljönämnden beslut om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning. Förbudet trädde i kraft den 31 december 2024.

Då inga åtgärder vidtagits i februari 2025 skickade miljö- och byggnadsförvaltningen den 19 februari 2025 en skrivelse till fastighetsägaren att beslut gällande förbud skulle förenas med vite under hösten 2025 om inte nödvändiga åtgärder vidtagits.

Miljö- och byggnadsförvaltningen kan nu i februari 2026 konstatera att inga åtgärder vidtagits för att följa dåvarande miljönämndens beslut från 2019. Någon ansökan om att anlägga ny avloppsanläggning har inte inkommit till miljö- och byggnadsförvaltningen. Fastighetsägaren har heller inte tagit någon annan kontakt med förvaltningen.

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 25 september 2019 och kommunikering att nytt beslut kommer att förenas med vite gjordes den 19 februari 2025.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG

Miljö- och byggnadsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten Holen 6:9, Orsa kommun, inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Miljö- och byggnadsnämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. För att det ska finnas möjlighet att åtgärda fastighetens avloppsanläggning eller på annat sätt följa beslutet ska det börja gälla först den 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en feldimensionerad slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort via en diffus ledning. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar.

Bristfällig slamavskiljare

Slamavskiljaren ska vara av trekammarmodell då vattentoalett är anslutet till avloppet annars riskerar slam att sätta igen det efterföljande reningssteget. Aktuell slamavskiljare är av tvåkammarmodell.

Slamavskiljaren är en förbehandling inför vidare rening av avloppsvattnet. I slamavskiljaren fastnar grövre partiklar som finns i avloppsvattnet så att efterföljande reningssteg inte sätter igen.

Bristar i reningssteget

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk). Reningssteg saknas.

En fördelningsbrunn ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Då fördelningsbrunn saknas blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Lokala förhållanden

Det finns inte något beslut från miljö- och byggnadsnämnden för avloppsanläggningen. Därmed saknas handlingar som visar anläggningens utformning och dimensionering samt uppgifter om att mark- och grundvattenförhållanden är lämpliga för rening av avloppsvatten genom infiltration.

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap 7 § miljöbalken.

Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga

MORA • ORSA

omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten.

Eftersom det beslut som miljönämnden tidigare meddelat inte har följts görs bedömningen att beslutet nu måste förenas med ett vite på 50 000 kronor. Detta för att beslutet ska följas.

Lagstiftning

Miljö- och byggnadsnämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda AEC FASTIGHETER KB (916640-0995), så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten Holen 6:9, Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite om 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Felaktig slamavskiljare.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

- Efterföljande reningssteg saknas.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

AEC FASTIGHETER KB – delges med besvärshänvisning
Inskrivningsmyndigheten

MORA • ORSA

§ 16

2025-172- M 07

Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning,

Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] och [REDACTED] så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 25 000 kronor för var och en av [REDACTED].

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Reningsbädden saknar luftningsrör.
- Extra fosforrening krävs.
- Avloppsvattnet rinner mellan utloppsrören i fördelarbrunnen.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Sammanfattning av ärendet

Miljökontoret har den 23 september 2019 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som dåvarande miljönämnden har antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] från miljökontoret samt [REDACTED]).

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från bad, dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Fastigheten är ansluten till vattenledningsförening. Avloppsanläggningen ligger ca 40 meter från närmaste dike. Huset används som permanentbostad. Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av trekammarmodell.

Luftningsrör saknas. Avloppsanläggningen saknar extra fosforrening. Tillstånd för anläggningen saknas. Senaste slamtömning innan inspektionen skedde den 2 maj 2019.

Den 14 november 2019 fattade dåvarande miljönämnden beslut om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning. Förbudet trädde i kraft den 31 december 2024.

Då inga åtgärder vidtagits i februari 2025 skickade miljö- och byggnadsförvaltningen den 11 februari 2025 en skrivelse till fastighetsägaren att beslut gällande förbud skulle förenas med vite efter hösten 2025 om inte nödvändiga åtgärder vidtagits.

Miljö- och byggnadsförvaltningen kan nu i februari 2026 konstatera att inga åtgärder vidtagits för att följa dåvarande miljönämndens beslut från 2019. Någon ansökan om att anlägga ny avloppsanläggning har inte inkommit till miljö- och

MORA • ORSA

byggnadsförvaltningen. Fastighetsägaren har heller inte tagit någon annan kontakt med förvaltningen.

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om att åtgärder behöver vidtas gjordes den 27 september 2019 med möjlighet för fastighetsägarna att lämna synpunkter. Inga synpunkter har inkommit.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun, inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Miljö- och byggnadsnämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. För att ni ska ha möjlighet att vidta lämpliga åtgärder gäller beslutet först från och med den 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där bad, dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Utgående vatten från slamavskiljaren leds bort till en infiltration. Fördelarbrunnen är bristfällig och luftningsrör saknas. Anläggningen saknar extra fosforavlastning.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar.

Brister i reningssteget

Fördelningsbrunnen ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Är fördelningsbrunnen bristfällig blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Lokala förhållanden

Det finns inte något beslut från miljönämnden för avloppsanläggningen. Därmed saknas handlingar som visar anläggningens utformning och dimensionering samt uppgifter om att mark- och grundvattenförhållanden är lämpliga för rening av avloppsvatten genom infiltration.

Utsläppspunkten från den aktuella avloppsanläggningen ligger mindre än 100 m från sjö/vattendrag vilket innebär att det finns risk för fosforläckage till vatten. Då detta ämne göder sjöar och vattendrag ska dessa utsläpp minimeras. Avloppsanläggningar inom 100 m från sjö eller vattendrag behöver klara hög skyddsnivå vad gäller fosforrening (90 % reduktion). För att klara dessa utsläppskrav behöver markbaserade avloppsanläggningar fosforavlastas.

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken. Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten. Avstånd till närmaste vattenförändedike är i aktuellt fall ca 40 meter. Nämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten.

MORA • ORSA

Eftersom det beslut som miljönämnden tidigare har meddelat inte har följts görs bedömningen att beslutet nu måste förenas med vite på 50 000 kronor. Detta för att beslutet ska följas.

Lagstiftning

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön.

I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga. Enligt 26 kap. 15 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet sända föreläggande och förbud som riktats till en ägare av en fastighet till inskrivningsmyndigheten för anteckning i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Har anteckning gjorts, gäller föreläggande och förbud mot ny ägare av egendomen.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avlopps entreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt i Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] och [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 25 000 kronor för var och en av [REDACTED].

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Reningsbädden saknar luftningsrör.
- Extra fosforrening krävs.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

- Avloppsvattnet rinner mellan utloppsrören i fördelarbrunnen.
- Tillstånd för anläggningen saknas.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning
Inskrivningsmyndigheten

MORA • ORSA

§ 17

2025-196- M 07

Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED], Orsa

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] och [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 25 000 kronor för var och en av [REDACTED].

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Fördelningsbrunn saknas.
- Reningsbädden saknar luftningsrör.

Sammanfattning av ärendet

Miljökontoret har den 15 september 2021 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Orsa. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som miljönämnden har antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] från miljökontoret.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Fastigheten är ansluten till vattenledningsförening. Huset används som permanentbostad.

Vid inspektionen observerades att slamavskiljaren är av trekammarmodell. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas. Enligt tillståndet ska fördelningsbrunn finnas men vid inspektionen kunde ingen fördelningsbrunn hittas. Avloppsanläggningen är byggd år 1981 och 1984 utökades infiltrationen eftersom det var väldigt tätt material i marken och vattnet inte rann undan. Tillstånd för anläggningen finns från år 1981 och en notering från 1984. Den 26 oktober 2021 fattade dåvarande miljönämnden beslut om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning. Förbudet trädde i kraft den 31 december 2023.

Då inga åtgärder vidtagits i februari 2025 skickade miljö- och byggnadsförvaltningen den 14 februari 2025 en skrivelse till fastighetsägarna att beslut gällande förbud skulle förenas med vite efter hösten 2025 om inte nödvändiga åtgärder vidtagits.

Miljö- och byggnadsförvaltningen kan nu i februari 2026 konstatera att inga åtgärder vidtagits för att följa dåvarande miljönämndens beslut från 2021. Någon ansökan om att anlägga ny avloppsanläggning har inte inkommit till miljö- och byggnadsförvaltningen. Fastighetsägarna har heller inte sedan 2024 tagit någon annan kontakt med förvaltningen.

MORA • ORSA

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 23 september 2021 och kommunikering om att nytt beslut kommer att förenas med vite gjordes den 14 februari 2025.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Orsa kommun, inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Miljö- och byggnadsnämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. För att det ska vara möjligt att vidta lämpliga åtgärder gäller beslutet först från och med 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare. Utgående vatten från slamavskiljaren ska ledas till en infiltration men då fördelningsbrunn och luftningsrör saknas finns inget som tyder på att det finns en infiltration. Anläggningen är inte gjord enligt tillståndet.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMES 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar.

Slamavskiljare

Slamavskiljaren är en förbehandling inför vidare rening av avloppsvattnet. I slamavskiljaren fastnar grövre partiklar som finns i avloppsvattnet så att efterföljande reningssteg inte sätter igen. En slamavskiljare ska vara tät så att inte orenat avloppsvatten läcker ut till grundvattnet.

Brister i reningssteget

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk).

Fördelningsbrunnen ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Saknas fördelningsbrunnen blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Lokala förhållanden

Alla avloppsanläggningar ska klara att minst ta emot avloppsvatten från ett hushåll, det vill säga en permanentboende familj på fem personer. Finns det fler byggnader på fastigheten där det finns kök och badrum (med både toalett och dusch) bedöms det som ytterligare ett hushåll och avloppsanläggningen ska vara dimensionerad för att klara även detta hushåll.

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken. Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga

MORA • ORSA

omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten.

Lagstiftning

Miljö- och byggnadsnämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreliggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel att släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt i Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] och [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Orsa kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 25 000 kronor för var och en av [REDACTED].

Beslutet är fattat med stöd av 26 § kap. 9 och 14 §§ miljöbalken och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Fördelningsbrunn saknas.
- Reningsbädden saknar luftningsrör.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägarna – delges med besvärshänvisning
Inskrivningsmyndigheten

MORA • ORSA

§ 18

2025-275- M 07

Förbud med vite mot utsläpp av avloppsvatten till befintlig avloppsanläggning, [REDACTED], Mora

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] - [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Mora kommun. Förbudet gäller från och med den 31 december 2026 och är förenat med ett vite om 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Anläggningen har satt igen och därmed förlorat sin förmåga att rena avloppsvatten.
- Reningsbädden saknar luftningsrör och fördelningsbrunn.

Sammanfattning av ärendet

Dåvarande miljökontoret inspekterade den 22 maj 2018 den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Mora. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som miljönämnden antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] från miljökontoret.

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från bad, dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Dricksvatten tas från egen vattentäkt ca 25 meter från avloppsanläggningen. Avloppsanläggningen ligger ca 300 m från sjö.

Vid inspektionen observerades att anläggningen bestod av två brunnar vars utformning inte kunde kontrolleras närmare. Brunnarna var fulla ända upp till locken med slam, när locken togs av trycktes slam ut på marken. Fördelningsbrunn och luftningsrör saknades. Den frodiga växtligheten runt brunnarna tyder på att marken belastas med näringsämnen.

Avloppsanläggningen är troligtvis byggd runt 1989. Tillstånd för anläggningen finns från år 1989. Anläggningen saknar dock fördelarbrunn och luftningsrör som ska finnas enligt tillståndet. Senaste slamtömning innan inspektionen skedde år 2010.

Med anledning av noterade brister fattade miljönämnden beslut om att förbjuda utsläpp till anläggningen. På grund av svårigheter med delgivningen av beslutet kunde inte beslutet delges förrän 11 januari 2024. Beslutet har nu vunnit laga kraft och förbudet började gälla den 31 december 2024. Inga åtgärder har vidtagits för att följa miljönämndens beslut.

MORA • ORSA

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 29 juni 2018 och kommunisering om att nytt beslut kommer att förenas med vite gjordes den 25 februari 2025.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Mora kommun inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Miljö- och byggnadsnämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. För att det ska finnas möjlighet att åtgärda fastighetens avloppsanläggning eller på annat sätt följa beslutet ska det börja gälla först den 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Efterföljande reningssteg har satt igen och avloppsvatten och slam rinner ut genom slamavskiljarens lock. Fördelarbrunn och luftningsrör saknas.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar.

Brister i reningssteget

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk). Då slam och avloppsvatten rinner ut vid slamavskiljarens lock har uppenbarligen aktuellt reningssteg satt igen och kan inte längre ta emot avloppsvatten.

En fördelningsbrunn ska fördela avloppsvattnet jämt ut till flera spridarledare så att en tillräckligt stor yta för infiltration skapas. Då fördelningsbrunn saknas blir ytan där infiltration och rening ska ske för liten. Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning

Slutsatser

Miljö- och byggnadsnämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken. Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten.

Eftersom det beslut som miljönämnden tidigare meddelat inte har följts görs bedömningen att beslutet nu måste förenas med ett vite på 50 000 kronor. Detta för att beslutet ska följas.

Lagstiftning

Miljö- och byggnadsnämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och

MORA • ORSA

andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iaktta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se.

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att förbjuda [REDACTED] - [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Mora kommun. Förbudet gäller från och med den 31 december 2026 och är förenat med ett vite om 50 000 kronor.

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Anläggningen har satt igen och därmed förlorat sin förmåga att rena avloppsvatten.
- Reningsbädden saknar luftningsrör och fördelningsbrunn.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG

Miljö- och byggnadsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och finner att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägare [REDACTED] -
stämningssmannadelgivning

MORA • ORSA

§ 19

2024-226- M 07

Förbud med vite gällande bristfällig avloppsanläggning, [REDACTED] [REDACTED], Mora

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar förbjuda [REDACTED] - [REDACTED] samt [REDACTED] så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Mora kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 20 000 kronor för var och en av [REDACTED]

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Efterföljande reningssteg är för litet.
- Reningsbädden saknar luftningsrör.
- Reningsbädden är bevuxen med träd, buskar och sly.

Sammanfattning av ärendet

Dåvarande miljökontoret har den 7 maj 2020 utfört inspektion av den enskilda avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] i Mora. Inspektionen genomfördes utifrån den tillsynsplan som dåvarande miljönämnden antagit vad gäller enskilda avlopp i kommunen. Närvarande var [REDACTED] från miljökontoret samt [REDACTED] (fastighetsägare).

Vatten finns indraget i huset och avloppsvatten från dusch, disk, tvätt och toalett belastar avloppsanläggningen. Dricksvatten tas från egen vattentäkt ca 30 meter från avloppsanläggningen. Avloppsanläggningen ligger ca 80 m från vattendrag. Huset används som fritidsbostad men står för tillfället mest tomt.

Vid inspektionen observerades att avloppsanläggningen består av slamavskiljare av trekammarmodell. Efterföljande rening består av fördelarbrunn och infiltration av okänd utformning. Från fördelarbrunnen leds vattnet ut i två spridarrör som saknar luftning. Vid inspektionen rann det endast vatten i det vänstra spridarröret. Några meter framför fördelarbrunnen fanns en jordkällare vilket betyder att en infiltrationsanläggning av tillräcklig storlek inte ryms på platsen.

Området där infiltrationen ligger är bevuxen med ganska tät skog. Tillstånd för anläggningen finns från 1988 men avsteg i form av avsaknad av luftningsrör och mindre infiltrationsyta kunde konstateras vid inspektionen. Anläggningen finns inte med i Nodavas register över avloppsanläggningar som ska slamtömmas. Fastighetsägare har vid telefonsamtal den 13 februari 2026 uppgett att fastigheten inte används.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG

Miljö- och byggnadsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Kommunicering

Kommunicering angående beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten gjordes den 12 maj 2020 och kommunikering om att nytt beslut kommer förenas med vite gjordes den 13 februari 2024.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED] Mora kommun inte uppfyller de krav som ställs i miljöbalken. Nämnden anser av den anledningen att utsläpp av orenat avloppsvatten från vattentoalett till befintlig anläggning på fastigheten ska förbjudas. Fastighetsägarna uppger att fastigheten inte används men för att förtydliga att åtgärder måste vidtas för att kunna använda fastigheten ska nytt beslut förenas med vite. För att ni ska ha möjlighet att vidta eventuella lämpliga åtgärder gäller beslutet först från och med 31 december 2026.

Avloppsanläggningen på fastigheten belastas med avloppsvatten från ett hushåll där dusch, disk, tvätt och toalett finns installerat. Anläggningen består av en slamavskiljare som saknar godkänd efterföljande rening. Infiltrationsanläggningen är för liten, saknar luftningsrör och är bevuxen med träd och buskar.

Nedanstående resonemang förs utifrån Naturvårdsverkets allmänna råd 87:6 där dimensionering och utförande av avloppsanläggningar beskrivs samt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 och Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och provning av små avloppsanläggningar.

Brister i reningssteget

Efter slamavskiljning ska avloppsvattnet renas från bland annat näringsämnen och bakterier. Detta sker i ett reningssteg (till exempel i en infiltrationsbädd, markbädd eller i ett minireningsverk).

En infiltrationsanläggning behöver vara ca 30 kvadratmeter för att rena tillräckligt. Den jordkällare som ligger några meter framför fördelarbrunnen gör att en tillräckligt stor yta inte får plats.

Avsaknaden av luftningsrör leder till dålig syresättning i infiltrationsbädden och därmed risk för sämre biologisk nedbrytning.

Lokala förhållanden

Att det växer sly och grövre träd på eller i närheten av reningsbädden leder till uppenbar risk att rötter har trängt in i bädden och orsakat skador på anläggningen.

Slutsatser

Miljönämndens utredning visar att avloppsvatten som släpps ut från fastigheten inte genomgår tillfredsställande rening. Avloppet uppfyller därmed inte kraven på rening enligt 9 kap. 7 § miljöbalken.

Utsläpp av orenat avloppsvatten riskerar att förorena dricksvatten, sjöar och vattendrag samt badvatten. Avstånd till vattendrag och dricksvattenbrunn är i aktuellt fall 80 respektive 30 meter.

Miljönämnden bedömer att det är skäligt och en inte alltför ingripande åtgärd att förbjuda fortsatt utsläpp från vattentoalett till den bristfälliga anläggningen. Det finns inga omständigheter som talar för att det skulle vara omöjligt att anlägga en ny avloppsanläggning eller på annat sätt lösa avloppsfrågan på fastigheten. För att förtydliga att åtgärder måste vidtas för att kunna fortsätta använda fastigheten görs

MORA • ORSA

bedömningen att beslutet nu ska förenas med vite på 20 000 kronor för var och en av fastighetsägarna.

Lagstiftning

Miljönämnden får enligt 26 kap. 9 § miljöbalken besluta om de förelägganden eller förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i ett enskilt fall får inte beslutas. I 14 § samma kapitel anges att förbud eller föreläggande får förenas med vite.

I 9 kap. 7 § miljöbalken föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas omhand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Miljöbalken anger i 2 kap. 3 §, att den som avser att bedriva en verksamhet, till exempel släppa ut avloppsvatten, ska iakta de skyddsåtgärder som behövs för att motverka skador eller olägenheter för människors hälsa och miljön. I 7 § samma kapitel anges att nyttan med de skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som ställs ska vägas mot kostnaderna så att kraven blir rimliga.

Upplysningar

En ny avloppsanläggning alternativt ombyggnation av den befintliga är åtgärder som är tillståndspliktiga. Kontakta miljö- och byggnadsförvaltningen i god tid innan några åtgärder vidtas.

Kontakta gärna en avloppsentreprenör för att få hjälp med förslag på en bra avloppslösning för just er fastighet.

Vägledning vid val av avloppslösningar kan även fås på webbplatsen:
www.avloppsguiden.se

Information om små avlopp finns också i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd HVMFS 2016:17 samt Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring tillsyn och prövning av små avloppsanläggningar.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljöenheten 2026-02-16

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar förbjuda [REDACTED] - [REDACTED] samt [REDACTED], så som fastighetsägare, att släppa ut avloppsvatten från vattentoalett till den bristfälliga avloppsanläggningen på fastigheten [REDACTED], Mora kommun. Förbudet gäller från och med 31 december 2026 och är förenat med ett vite på 20 000 kronor för var och en av [REDACTED].

Beslutet är fattat med stöd av 26 kap. 9 och 14 §§ och med hänvisning till 2 kap. 3 och 7 §§ samt 9 kap. 7 § miljöbalken (1998:808).

Noterade brister:

- Efterföljande reningssteg är för litet.
- Reningsbädden saknar luftningsrör.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

- Reningsbädden är bevuxen med träd, buskar och sly.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Fastighetsägare – rek med besvärshänvisning

MORA • ORSA

§ 20

BKM 2025-001032

Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beviljar sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 31 b § plan- och bygglagen, men byggnationen får inte påbörjas innan du har fått ett beslut om startbesked.

För att genomföra åtgärden krävs en kontrollansvarig. Som kontrollansvarig godtas byggherrens förslag till kontrollansvarig: [REDACTED].

Kallelse till tekniskt samråd

Tekniskt samråd krävs i detta ärende. Byggherren kontakter byggnadsinspektör rasmus.zingmark@mora.se för tekniskt samråd. Vid det tekniska samrådet ska den kontrollansvarige närvara.

Innan tekniskt samråd ska följande handlingar lämnas in:

- Projektanpassad kontrollplan med tillhörande riskanalys
- Konstruktionshandlingar
- Dimensioneringskontroll

Byggnationen får inte påbörjas utan att startbesked meddelats. Startbesked meddelas separat då tekniskt samråd har hållits och erforderliga handlingar inkommit och godkänts.

Avgift

Avgiften för prövningen är 18 038 kronor enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige. Faktura skickas separat.

Ärendet blev komplett den 26 januari 2026. Det bedöms att ärendet har handlagts inom lagstiftad tid i enlighet med 9 kap. 27 § plan- och bygglagen.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan avser bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] i Mora kommun. Tillbyggnad av enbostadshus om 58,5 m² i byggnadsarea uppförs som veranda och allrum.

För tillbyggnaden:

BTA: 31,5 m²

OPA: 27 m²

BYA: 58,5 m²

Sammanlagd byggnadsarea för huvudbyggnad med tillbyggnad: 148,1 m².

Fasadbeklädnad: Röd stående träpanel.

Takbeläggning: Svart plåt.

MORA • ORSA

Tillbyggnad av komplementbyggnad om 7,9 m² i byggnadsarea uppförs som gäststuga.

För tillbyggnad:

BTA: 7,9 m²

BYA: 7,9 m²

Sammanlagd byggnadsarea för komplementbyggnad med tillbyggnad: 54,1 m².

Fasadbeklädnad: Röd stående träpanel.

Takbeläggning: Svart plåt.

Fastigheten kommer att anslutas till allmänt vatten och avlopp. Dagvatten tas omhand lokalt inom den egna fastigheten.

Planförhållanden

För området gäller detaljplan SP174 som vann laga kraft den 3 februari 1988.

Remisser och yttranden från grannar

Åtgärden är sådan att berörda har underrättats om ansökan och getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 25 § plan- och bygglagen. Berörda sakägare har inte framfört några synpunkter mot sökt åtgärd.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer åtgärden som lämplig på den föreslagna platsen och åtgärden bedöms inte heller medföra någon betydande olägenhet för omgivningen samt uppfyller de krav i 2 kap. och 8 kap. plan- och bygglagen som anges i 9 kap. 31 b § plan- och bygglagen. Miljö- och byggnadsnämnden bedömer sammantaget att föreslagen åtgärd är en sådan avvikelse från detaljplan som kan accepteras.

Upplysningar

Åtgärden kräver tillstånd från fastighetens samtliga ägare.

Byggherre kallas den som för egen räkning utför eller låter utföra byggnads-, rivnings- eller markarbeten. Du som byggherre ansvarar över att kontrollera var ledningar och annan nergrävd infrastruktur finns innan du påbörjar markarbete. Du bör även kontrollera om fastigheten belastas av någon form av servitut.

Tidigast fyra veckor efter annonseringen i Post- och Inrikes Tidningar får åtgärden i beslutet påbörjas, även om startbesked har meddelats i samband med bygglov.

Detta beslut annonseras offentligt i Post- och Inrikes Tidningar. Beslutet vinner laga kraft tidigast fyra veckor efter annonseringen, om ingen har överklagat beslutet innan dess. Angränsande markägare kommer att underrättas om annonseringen.

Även om beslutet inte har vunnit laga kraft efter fyra veckor får byggherren, på egen risk, påbörja arbetet om startbesked har meddelats.

Du kan själv kontrollera datumet för annonsering på:

<https://poit.bolagsverket.se/poit/>

Bygglov, rivningslov och marklov upphör att gälla om den åtgärd som lovet avser inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Innan ni får påbörja åtgärden måste ett startbesked meddelas enligt 10 kap. 3 § plan- och bygglagen. Om åtgärden påbörjas innan startbesked lämnats debiteras en sanktionsavgift enligt 9 kap. plan- och byggförordningen.

Beslutsunderlag

Ansökan inkom 2025-11-14
Situationsplan inkom 2025-11-20
Sektionsritning inkom 2025-11-20
Fasadritning av komplementbyggnad – före, inkom 2025-12-04
Planritning av komplementbyggnad – före, inkom 2025-12-04
Planritning av komplementbyggnad – efter, inkom 2025-12-04
Fasadritning av enbostadshus – före, inkom 2025-12-04
Planritning av enbostadshus – före, inkom 2025-12-04
Fotografier på befintlig komplementbyggnad (4 st), inkom 2025-12-04
Meddelande från sökande inkom 2025-12-08
Planritning av enbostadshus – efter, inkom 2026-01-09
Fasadritning av enbostadshus – efter, inkom 2026-01-09
Fasadritning av komplementbyggnad – efter, inkom 2026-01-09
Information kontrollansvarig inkom 2026-01-26
Certifikat kontrollansvarig inkom 2026-01-26
Yttrande från Trafikverket inkom 2026-02-16
Yttrande från Nodava inkom 2026-02-17
Meddelande från sökande inkom 2026-02-17
Meddelande från sökande inkom 2026-02-17

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 30 § plan- och bygglagen.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beviljar sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED].

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Beslutet delges med vanlig delgivning till:
Sökande, byggherre och fastighetsägare
Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning

MORA • ORSA

§ 21

BKM 2026-000085

Bygglov för tillbyggnad av enbostadshus

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beviljar sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 60 § plan- och bygglagen, men tillbyggnationen får inte påbörjas innan du har fått ett beslut om startbesked.

Kontrollansvarig och tekniskt samråd krävs inte i detta ärende.

Innan startbesked utfärdas ska följande lämnas in till Miljö- och byggnadsförvaltningen:

- Förslag till kontrollplan (för byggnation och installation av eldstad och röckanal)
- Konstruktionshandlingar
- Prestandadeklaration för eldstad
- Prestandadeklaration för röckanal

Byggnationen/åtgärden får inte påbörjas utan att startbesked meddelats. Startbesked meddelas separat då erforderliga handlingar inkommit och godkänts.

Avgift

Avgiften för prövningen är 13 500 kronor enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige. Faktura skickas separat.

Ärendet blev komplett den 13 februari 2026. Det bedöms att ärendet har handlagts inom lagstiftad tid i enlighet med 9 kap. 99 § plan- och bygglagen.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan avser bygglov för tillbyggnad av enbostadshus på fastigheten [REDACTED] i Orsa kommun. Tillbyggnad om 17,2 m² i byggnadsarea uppförs i en våning. Tillbyggnaden uppförs på fastighetsgräns mot [REDACTED].

Grundläggning: Platta på mark.
Fasadbeklädnad: Vit liggande träpanel.
Takbeläggning: Svart plåt.

Eldstad och röckanal installeras i tillbyggnaden.

BYA: 17,2 m²

BTA: 17,2 m²

Planförhållanden

För området gäller detaljplan SPL25 som vann laga kraft den 8 januari 1969.

MORA • ORSA

Remisser och yttranden från grannar

Åtgärden är sådan att berörda har underrättats om ansökan och getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 94 § plan- och bygglagen. Berörda sakägare har inte framfört några synpunkter mot sökt åtgärd.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer åtgärden som lämplig på den föreslagna platsen och åtgärden bedöms inte heller medföra någon betydande olägenhet för omgivningen. Miljö- och byggnadsnämnden bedömer sammantaget att föreslagen åtgärd är en sådan avvikelse från detaljplan som kan accepteras. Planerad byggnadsåtgärd bedöms inte vara förenlig med 9 kap. 56 § plan- och bygglagen då den avviker mot detaljplanen. Planerad byggnadsåtgärd bedöms vara förenlig med 9 kap. 60 § plan- och bygglagen då avvikelsen är förenlig med detaljplanens syfte och att avvikelsen är liten.

Upplysningar

Detta beslut kungörs på kommunens anslagstavla. Beslutet får laga kraft tidigast fyra veckor efter annonseringen, om ingen har överklagat beslutet innan dess.

Ett beslut att ge bygglov, rivningslov eller marklov gäller omedelbart, även om det inte har fått laga kraft. Åtgärden får dock inte påbörjas innan byggnadsnämnden har gett ett startbesked. Om åtgärden påbörjas utan startbesked så kommer en byggsanktionsavgift behöva tas ut.

Avgiften för prövningen tas ut i enlighet med Taxa för plan- och bygglagen fastställd av Mora kommunfullmäktige den 26 maj 2025 och Orsa kommunfullmäktige den 2 juni 2025.

Du som byggherre ansvarar över att kontrollera var ledningar och annan nergrävd infrastruktur finns innan du påbörjar markarbete. Du bör även kontrollera om fastigheten belastas av någon form av servitut.

Bygglov upphör att gälla om den åtgärd som lovet avser inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet fick laga kraft.

Behovet av kontrollplan, kontrollansvarig, särskild sakkunnig, tekniskt samråd eller slutsamråd kan inte överklagas enligt 13 kap. 2 § plan- och bygglagen.

Beslut om bygglov, rivningslov, marklov och förhandsbesked får överklagas till Länsstyrelsen enligt 13 kap. 3 och 4 §§ plan- och bygglagen.

Åtgärden kräver tillstånd från fastighetens samtliga ägare.

Byggherre kallas den som för egen räkning utför eller låter utföra byggnads-, rivnings- eller markarbeten.

Beslutsunderlag

Ansökan inkom 2026-02-04

Fasadritningar inkom 2026-02-13

Fasad- och sektioneritning inkom 2026-02-13

Situationsplan inkom 2026-02-13

Planritning inkom 2026-02-13

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 56 § plan- och bygglagen.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beviljar sökt bygglov för tillbyggnad av enbostadshus på fastigheten [REDACTED]

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Beslutet delges med vanlig delgivning till:
Sökande, byggherre och fastighetsägare
Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning

MORA • ORSA

§ 22

BKM 2025-001092

Tidsbegränsat lov för uppförande av upplag och plank

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt tidsbegränsat bygglov för upplag och plank på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 71 § plan- och bygglagen.

Avgift

Avgiften för prövningen är 7 768 kronor enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige. Faktura skickas separat.

Ärendet blev komplett för avslag den 23 februari 2026. Det bedöms att ärendet har handlagts inom lagstiftad tid i enlighet med 9 kap. 99 § plan- och bygglagen. Avgiften har reducerats.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden återremitterade ärendet avseende sökt tidsbegränsat bygglov för upplag och plank på fastigheten [REDACTED] i Mora kommun till förvaltningen den 4 februari 2026. Motiveringen till återremissen är att genomföra ett grannhörande med bland annat Trafikverket.

Förvaltningen har även kommunicerat med sökanden om möjligheten att frivilligt komplettera ärendet med en översiktskarta som redovisar hur de avser att disponera området och vilken typ och omfattning av fysisk avgränsning samt om sorteringsfacken ska vara kvar på fastigheten [REDACTED] (enligt beslutsunderlaget e-postbilaga och översiktskarta daterade den 17 februari 2026).

Sökanden har efter information från förvaltningen frivilligt lämnat kompletterande handlingar och förtydliganden. Miljöenheten har också yttrat sig i ärendet.

Planförhållanden

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Området är inom delområde Bs 4 Färnäs enligt antagen översiktsplan för Mora kommun som vann laga kraft den 19 juli 2006.

Området är inom delområde Noret enligt antagen fördjupad översiktsplan för Mora tätort som vann laga kraft den 23 december 2021.

Området är av riksintresse för friluftslivet samt av riksintresse för turism och friluftsliv enligt 4 kap. 2 § miljöbalken. Området är utom utbredningsområde för 100-årsflöde. Inga kända fornlämningar finns.

Remisser och yttranden från grannar

Åtgärden är sådan att berörda har underrättats om ansökan och getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 94 § plan- och bygglagen. Grannarna på fastigheterna [REDACTED] och [REDACTED] har ingen erinran enligt inkomna yttranden.

Trafikverket har lämnat en erinran med följande synpunkter:

MORA • ORSA

Trafikverket anser att tillfälligt bygglov kan medges om det planeras att tas ett helhetsgrepp av till exempel avvattning av fastigheten och framför allt grannfastigheten [REDACTED] i ett senare skede.

Motivering

Sökt byggnadsåtgärd bedöms inte vara förenlig med 9 kap. 71 § 2 stycket plan- och bygglagen.

9 kap. 71 § plan- och bygglagen:

Ett tidsbegränsat bygglov får ges om sökanden begär det, platsen kan återställas och

1. åtgärden är nybyggnad för bostadsändamål eller tillhörande åtgärd och uppfyller någon förutsättning enligt 56–66 §§, eller
2. åtgärden avses pågå under en begränsad tid och uppfyller någon eller några men inte alla förutsättningar enligt 56–66 §§. Lag (2025:974).

Att en åtgärd ska ha en tillfällig karaktär betyder två saker. Det betyder dels att åtgärden i sig ska vara tillfällig. Det ska vara rimligt och realistiskt, med hänsyn till de tekniska och ekonomiska möjligheterna, att avveckla åtgärden och återställa platsen eller byggnaden. Det betyder även att åtgärden ska tillgodose ett tillfälligt behov. Det är alltså inte tillräckligt att en åtgärd är lätt att demontera eller ta bort.

Det är den sökande som ska visa att behovet är tillfälligt. I vissa fall kan dock behovet vara långsiktigt men åtgärden på den aktuella platsen är en tillfällig lösning. I sådana fall ska sökanden redovisa en konkret och realistisk lösning på hur behovet ska lösas när det tidsbegränsade lovet går ut, exempelvis att behovet ska tillgodoses på en annan plats.

I en dom prövade Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) om tidsbegränsat bygglov för upplag i form av fyra containrar för källsortering tillgodosåg ett tillfälligt behov. Sökande hade framfört att uppställningen av containrarna var en förutsättning för att de skulle kunna driva sin verksamhet. Domstolen bedömde att behovet av källsortering var permanent på platsen och att sökanden inte hade redovisat någon alternativ framtida lösning av behovet. Den omständigheten att containrarna var enkla att ta bort hade ingen betydelse för bedömningen av om behovet var tillfälligt. Domstolen bedömde därför att det inte gick att ge tidsbegränsat bygglov (MÖD 2013-09-05 mål nr P 3676-13).

I en annan dom om tidsbegränsat bygglov för en återvinningsstation framförde sökanden att den aktuella placeringen var tillfällig i avvaktan på att en permanent plats för återvinningsstationen påträffas. De framförde även att de ansträngt sig för att hitta en permanent plats i området samt att de kommer ha en fortsatt dialog med markägare inom området för att hitta en permanent plats. Sökanden hade dock inte redovisat någon konkret plan hur behovet av återvinningsstationer inom området skulle tillgodoses i framtiden. Domstolen konstaterade därför att återvinningsstationen tillgodosåg ett behov som var permanent. Bygglovet upphävdes därför (MÖD 2014-01-24 mål nr P 7678-13).

Sökanden har angett att den tillfälliga lösningen som ansökan avser är nödvändig för att verksamheten överhuvudtaget ska kunna fortgå. Skälet till att det permanenta bygglovet ännu inte kunnat beviljas är att Trafikverket motsatt sig den föreslagna lösningen för dagvattenhantering. Uppställning av containrar inom den aktuella ytan påverkar inte dagvattenavrinningen från området, men verksamheten kan inte återstartas förrän dagvattenfrågan är utredd och prövad inom ramen för det permanenta bygglovet. Ett tidsbegränsat bygglov om fem år behövs därför för att verksamheten ska kunna upprätthållas under denna period och tills den långsiktiga lösningen kan fastställas.

MORA • ORSA

Sammantaget bedöms den sökta byggnadsåtgärden inte vara förenlig med 9 kap. 71 § 2 stycket plan- och bygglagen då åtgärden inte avses pågå under en begränsad tid.

Upplysningar

Detta beslut kan överklagas enligt 13 kap. 3 § plan- och bygglagen. Besvärshänvisning bifogas.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande miljö- och byggnadsförvaltningen 2026-01-20
Grannytttrande inkom 2026-02-04
Grannytttrande inkom 2026-02-05
Beslut miljö- och byggnadsnämnden 2026-02-04
Remissvar från Trafikverket inkom 2026-02-13
E-postbilaga inkom 2026-02-17
Översiktskarta inkom 2026-02-17
Information inkom 2026-02-20
Situationsplan inkom 2026-02-20
Översiktskarta inkom 2026-02-20
Situationsplan inkom 2026-02-23
Översiktskarta inkom 2026-02-23
Yttrande från Miljöenheten inkom 2026-03-03

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt tidsbegränsat bygglov för upplag och plank på fastigheten [REDACTED] med stöd av 9 kap. 71 § plan- och bygglagen.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Yrkanden

Joakim Linder (MOP) yrkar, med instämmande av Kjell Lindkvist (MOP), att bevilja sökt tidsbegränsat bygglov för upplag och plank på fastigheten [REDACTED]

Beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och ställer proposition på beredningens förslag till beslut och därefter Joakim Linders yrkande och finner att nämnden beslutar enligt det förstnämnda. Omröstning begärs och ska genomföras.

Följande voteringsordning föreslås och godkänns:

- den som vill att beredningens förslag till beslut ska bifallas röstar JA
- den som vill att Joakim Linders yrkande ska bifallas röstar NEJ

Vid verkställd öppen omröstning avges 7 JA-röster, 2 NEJ-röster och 2 avstår från att rösta enligt följande:

	JA	NEJ	Avstår
Joakim Linder (MOP)		x	
Kjell Lindkvist (MOP)		x	
Anna-Carin Rydstedt (S)	x		
Jons Ingemar Larsson (S)	x		
Mikael Johansson (C)	x		

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Pia Ström (S)	x		
Anders Björn (SD)			x
Malin Sundin (KD)			x
Peter Helander (C)	x		
Per-Erik Wiik (C)	x		
Per Ericson (M)	x		
	7	2	2

Sändlista

Beslutet delges med vanlig delgivning till:
Sökanden och byggherre
Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning

MORA • ORSA

§ 23

BKM 2026-000053

Förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] med stöd av 2 kap. 4 § plan- och bygglagen.

Avgift

Avgiften för prövningen är 5 625 kronor enligt taxa fastställd av kommunfullmäktige. Faktura skickas separat.

Ärendet blev komplett den 23 januari 2026. Det bedöms att ärendet har handlagts inom lagstiftad tid i enlighet med 9 kap. 99 § plan- och bygglagen.

Sammanfattning av ärendet

Ansökan avser förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på del av fastigheten [REDACTED] i Mora kommun.

Planförhållanden

Fastigheten omfattas inte av detaljplan eller områdesbestämmelser. Området är inom delområde Bs 13 Gesunda enligt antagen översiktsplan för Mora kommun som vann laga kraft den 19 juli 2006.

Den planerade byggnationen/tomten placeras utanför strandskyddat område från Siljan. Inom 100 meter från tomten finns ett mindre vattendrag som kan omfattas av strandskydd om vattendraget är bredare än 2 meter. Området ligger inom LIS-plan.

Den planerade tomten ligger ovanför utbredningsområde för 100-årsflöde.

Inga kända fornlämningar finns på platsen. Fastigheten är inom verksamhetsområde för allmänt VA. Den aktuella fastigheten består idag av jordbruksmark.

Fastigheten ligger inom riksintresse för kulturmiljövården (W 69b).

Remisser och yttranden från grannar

Åtgärden är sådan att berörda har underrättats om ansökan och getts tillfälle att yttra sig enligt 9 kap. 94 § plan- och bygglagen.

Yttranden har inkommit från Trafikverket. Se bilagor för att ta del av yttrandena i sin helhet.

Motivering

Sökande har begärt förhandsbesked för en bygglovspliktig åtgärd. Det bedöms inte uppstå betydande omgivningsbuller vid byggnaderna.

Mora kommuns hållbarhetsstrategi anger att förutsättningar för jordbruket inte ska försämrats på lång sikt vilket innebär att mark som inte brukas aktivt idag kan komma

MORA • ORSA

att behöva brukas i en framtid. Hållbarhetsstrategin anger även att undantag endast ska göras om starka allmänna intressen motiverar detta.

Den aktuella platsen bedöms utgöra brukningsvärd jordbruksmark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Marken ingår även i ett större sammanhängande jordbruksområde. Den aktuella ytan ingår i block som erhåller jordbruksstöd.

Brukningsvärd jordbruksmark är av nationell betydelse och får endast tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Sökt förhandsbesked bör avslås då åtgärden inte är förenlig med miljöbalken 3 kap. 4 § eller plan- och bygglagen 2 kap. 4-5 §. Det allmänna intresset av att långsiktigt bevara brukningsvärd jordbruksmark väger tyngre än det enskilda intresset av att bebygga den aktuella platsen.

Upplysningar

Detta beslut kan överklagas enligt 13 kap. 3 § plan- och bygglagen. Besvärshänvisning bifogas.

Beslutsunderlag

Situationsplan inkom 2026-01-23
Ansökan inkom 2026-01-23
Lägeskarta (2 st.) upprättad 2026-01-23
Yttrande grannhöran inkom 2026-01-30
Remissvar Trafikverket inkom 2026-01-30
Yttrande grannhöran inkom 2026-02-01
Yttrande grannhöran inkom 2026-02-04

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden avslår sökt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] med stöd av 2 kap. 4 § plan- och bygglagen.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Yrkanden

Joakim Linder (MOP) yrkar att sökt förhandsbesked för nybyggnad av enbostadshus och komplementbyggnad på fastigheten [REDACTED] ska beviljas.

Malin Sundin (KD) yrkar bifall till beredningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och ställer proposition på beredningens förslag till beslut och därefter Joakim Linders yrkande och finner att nämnden beslutar enligt det förstnämnda. Omröstning begärs och ska genomföras.

MORA • ORSA

Följande voteringsordning föreslås och godkänns:

- den som vill att beredningens förslag till beslut ska bifallas röstar JA
- den som vill att Joakim Linders yrkande ska bifallas röstar NEJ

Vid verkställd öppen omröstning avges 7 JA-röster, 2 NEJ-röster och 2 avstår från att rösta enligt följande:

	JA	NEJ	Avstår
Joakim Linder (MOP)		x	
Kjell Lindkvist (MOP)		x	
Anna-Carin Rydstedt (S)	x		
Jons Ingemar Larsson (S)	x		
Mikael Johansson (C)	x		
Pia Ström (S)	x		
Anders Björn (SD)			x
Malin Sundin (KD)	x		
Peter Helander (C)	x		
Per-Erik Wiik (C)			x
Per Ericson (M)	x		
	7	2	2

Sändlista

Beslutet delges med vanlig delgivning till:

Sökanden

Medsökanden

Fastighetsägare – delges med besvärshänvisning

Byggnation utan startbesked

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ta ut byggsanktionsavgift av Tures Fastigheter I Mora Ab, 16559275-6133, på 648 270 kr för att utan startbesked påbörjat anläggande av nya parkeringsplatser och hårdgjord mark på fastigheten Utmeland 73:15.

Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen.

Byggsanktionsavgiften ska betalas till Mora kommun inom två månader från det att beslutet delgivits den avgiftsskyldige. Avgiften faktureras separat.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden har tidigare behandlat två ärenden avseende att bygga parkeringsplatser på del av fastigheten Utmeland 73:15. Nämnden avslog båda ärendena. Fastigheten Utmeland 73:15 ägs av Tures Fastigheter i Mora AB. Skälet till avslagen är att den planerade åtgärden strider mot gällande detaljplan, där den aktuella ytan är utlagd som prickmark med krav på skyddsplantering. Prickmark innebär att marken inte får bebyggas eller användas för ändamål som avviker från planens bestämmelser.

Ett tillsynsärende startades i februari 2025 då information inkommer om att nya åtgärder pågår på fastigheten och aktuell yta. Flera platsbesök har gjorts och på det senaste besöket i oktober 2025 framkommer det att fyra laddstolpar för elfordon är till synes klara för användning. Placeringen av laddstolparna är i princip densamma som framgår på situationsplanen i tidigare ärende som nämnden avslog. Åtgärden har påbörjats i och med anläggningsarbeten för att ytan ska klara tung trafik samt elinstallationer och kan användas när ytan asfalteras i oktober 2025.

Den 10 oktober 2025 meddelar Energimyndigheten att företaget har fått bidrag för ett projekt som regionala elektrifieringspiloter för tunga transporter under perioden 22 november 2023 – 30 september 2025.

Nämnden har i december 2025 beslutat om en sanktionsavgift men detta har överklagats. I februari 2026 har också nämnden beviljat ett tidsbegränsat bygglov för nybyggnad av parkeringar avsedda för laddning av tung trafik. Enligt beslutet ska redovisning av dagvattenhantering enligt Trafikverkets yttrande lämnas in som underlag till startbeskedet. I februari 2026 upphäver Länsstyrelsen nämndens beslut om sanktionsavgift på grund av formellt fel och återförvisar ärendet till nämnden för förnyad handläggning.

Byggsanktionsavgift

Enligt 11 kap. 51 och 52 §§ plan- och bygglagen (PBL) ska en byggsanktionsavgift tas ut om någon bryter mot en bestämmelse i 8–10 kap. PBL. Byggsanktionsavgiften beräknas enligt 9 kap. plan- och byggförordningen (PBF) och grundas i detta ärende på beräkningsgrundande area 2 200 m².

MORA • ORSA

Avgiften om 648 270 kr för att utan startbesked påbörja byggnation av parkeringsplatser har beräknats på sanktionsgrundande arean avrundad till 2 200 m². (beräkning sanktionsavgift 2025-12-12).

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att Tures Fastigheter I Mora AB, med [REDACTED] som huvudman, ska betala sanktionsavgiften enligt 11 kap. 57 § PBL. Detta då bolaget är den lagfarna ägaren av fastigheten Utmeland 73:15.

Kommunicering

Tillsynsärendet har kommunicerats med fastighetsägare och kontaktperson enligt beslutsunderlag. Byggnadsnämnden har varit tydlig i sin bedömning och avslagit bygglov för permanenta parkeringsplatser för tung trafik på del av fastigheten Utmeland 73:15. Detta är en del av dialogen som nämnden fört med fastighetsägaren till fastigheten.

Den 15 december 2025 inkommer ett yttrande genom fastighetsägarens ombud.

Nämndens bemötande av yttrandet:

Åtgärden som vidtagits på fastigheten bedöms vara anläggande av nya parkeringsplatser. Tunga fordon behöver stor yta för att ta sig till laddplatsen och parkera för att ladda. För att ytan ska klara belastningen av flera tunga fordon krävs underarbete/beredning av marken utöver det som benämns dagvattenhantering, detta har gjorts som förberedelser till asfalteringen av ytan. Åtgärden i sig kräver beslut om marklov utifrån sitt genomförande. Att anlägga dagvattenhantering i form av ett dike och nedgrävda rör, så kallat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) inom egen fastighet, har i detta fall bedömts kunna göras utan marklov. Den åtgärd som har gjorts är inte att likställa med en dagvattenhantering.

Motivering

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att åtgärden som utförts på del av fastigheten Utmeland 73:15 är att anlägga nya parkeringsplatser genom att hårdgöra ytan med omfattande markarbeten och asfaltera ytan runt de fyra laddstolparna och tillhörande köryta.

Åtgärden är bygglovspliktig:

- Före 1 december 2025
För att anlägga nya parkeringsplatser utomhus krävdes bygglov enligt 9 kap. 1 § punkt 8, plan- och byggförordningen (2011:338) PBF.
- Efter 1 december 2025
Bygglov krävs enligt 9 kap. 22 § plan och bygglagen Lag (2025:974).

Åtgärden påbörjades i och med att anläggningsarbeten för att ytan ska klara tung trafik och elinstallationer påbörjats (protokoll 2024-04-10). Den 3 oktober 2025 är ytan nyasfalterad.

Fastigheten omfattas av detaljplan/stadsplan SP093 som fastställdes den 14 januari 1975. Där åtgärderna vidtagits är ytan enligt planen utmärkt som prickmark (mark som inte får bebyggas) och Jp (industripark ska användas som planterat skyddsområde och får inte bebyggas eller användas som upplagsplats eller bilparkering).

I och med de tidigare besluten med avslagen för parkeringsplatser på platsen finns inte någon förutsättning för permanent bygglov i efterhand och därför har inte något lovförsläggande beslutats. Startbeskedet är en förutsättning för att säkerställa att

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Åtgärden uppfyller gällande krav på säkerhet, hälsa och miljö samt att kontrollplanen följs.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att åtgärden påbörjats redan den 10 april 2024. Det visar protokoll från det första platsbesöket. Åtgärden, att anlägga nya parkeringsplatser med tillhörande köryta, har påbörjats utan startbesked.

Beräkningsgrundande area för parkeringsplatser som är på hårdgjord mark har mätts till 2 200 m². En del av arean som ingår i denna yta överlappar till annan användning. Bedömningen att ytan ingår i den sanktionsgrundade arean är dess placering, för att komma till de nya laddstolparna behöver ytan användas/ köras på och därav bedöms den ingå i parkeringen.

Då nämnden prövat åtgärden i två tidigare ärenden där samma fastighetsägare har varit sökande finns inte något skäl att sätta ned avgiften enligt 11 kap. 53a § PBL. Fastighetsägaren har inte vidtagit någon rättelse eller meddelat nämnden om att de vill vidta rättelse.

Beslutsunderlag

Situationsplan från annat ärende inkom 2024-03-01
Protokoll platsbesök 2024-04-10
Situationsplan från annat ärende inkom 2024-07-26
Ansökan inkom 2024-07-26
Beslut 2024-08-28
Ritningar inkom 2024-09-02
Beslut från Länsstyrelsen inkom 2024-12-17
Protokoll 2025-02-05
Ärendebekräftelse 2025-02-11
Skrivelse, svar inkom 2025-02-20
Situationsplan inkom 2025-02-20
Protokoll 2025-09-25
Protokoll 2025-09-29
Protokoll 2025-10-03
Kommunicering skickas 2025-10-02
Delgivningskvitto inkom 2025-10-22
Delgivningskvitto inkom 2025-10-22
E-postmeddelande inkom 2025-10-31
Svar på kommunikering med yttrande inkom 2025-10-31
Beslut från annan myndighet inkom 2025-10-10
Ansökan annan myndighet inkom 2025-10-10
Fullmakt för ombud inkom 2025-12-09
Karta, kalibrerad mätning 2025-12-10
Bilaga beräkning av sanktionsavgift 2025-12-10
Beslut från nämnd 2025-12-15
Kommunicering från fastighetsägare via ombud 2025-12-15
Överklagan 2026-01-23
Beslut från Länsstyrelsen 2026-02-09
Tjänsteskrivelse miljö- och byggnadsförvaltningen 2026-02-12

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ta ut byggsanktionsavgift av Tures Fastigheter I Mora Ab, 16559275-6133, på 648 270 kr för att utan startbesked påbörjat anläggande av nya parkeringsplatser och hårdgjord mark på fastigheten Utmeland 73:15.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen.

Byggsanktionsavgiften ska betalas till Mora kommun inom två månader från det att beslutet delgivits den avgiftsskyldige. Avgiften faktureras separat.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Beslutet delges med förenklad delgivning till:
Fastighetsägare Tures Fastigheter I Mora AB
Fastighetsägare [REDACTED] via ombud

Beslutet delges till klagande – rek med besvärshänvisning:
Fastighetsägare [REDACTED]

MORA • ORSA

§ 25

BKM 2025-000791

Åtgärd utan startbesked

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ta ut byggsanktionsavgift av Ellevio AB, orgnr 16556037-7326 på 206 682 kr för att påbörjat nybyggnation av en industribyggnad utan startbesked på fastigheten Öna 235:2.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att Ellevio AB ska betala hela sanktionsavgiften. Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen.

Byggsanktionsavgiften ska betalas till Mora kommun inom två månader från det att beslutet delgivits den avgiftsskyldige. Avgiften faktureras separat.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden beviljade bygglov för nybyggnad av en ställverksbyggnad i juni 2025. I beslutet står att byggnationen inte får påbörjas innan startbesked har meddelats. Ett tillsynsärende startade den 29 augusti 2025 efter platsbesök samma dag. Besöket initierades av information om att byggnationen hade påbörjats.

Byggsanktionsavgift

Enligt 11 kap. 51 och 52 §§ plan- och bygglagen (PBL) ska en byggsanktionsavgift tas ut om någon bryter mot en bestämmelse i 8–10 kap. PBL. Byggsanktionsavgiften beräknas enligt 9 kap. plan- och byggförordningen (PBF) och grundas i detta ärende på beräkningsgrundande area.

Avgiften för att utan startbesked påbörja byggnation av en ny industribyggnad har beräknats på den sanktionsgrundande arean för byggnaden som är 403 m². Avgiften blir 206 682 kr (PBB- 2025) enligt beslutsunderlaget beräkning av sanktionsavgift (2025-08-29).

Kommunicering

Den 29 augusti 2025 skickades en bedömning av de åtgärder som utförts samt beräkning av byggsanktionsavgiften till byggherren. I skrivelsen förtydligades möjligheten till rättelse. Den 3 september 2025 inkom svar från byggherren där de meddelar att de inte avser att göra någon rättelse utan önskar att gå vidare för startbesked i efterhand.

Nämnden informerar om att startbesked kan ges om inte byggherren vill göra en rättelse men att beslut om sanktionsavgift kommer att tas vid ett senare tillfälle. Därefter ges ett startbesked som förtydligar detta.

Lagstöd

En byggsanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet enligt 11 kap. 53 § PBL.

Motivering

Nybyggnad av industribyggnad (ställverk) är bygglovspliktig enligt:

MORA • ORSA

- Före 1 december 2025
Bygglov krävs för nybyggnad enligt 9 kap. 2 § plan och bygglagen (2010:900).
- Efter 1 december 2025
Bygglov krävs för nybyggnad enligt 9 kap. 3 § plan och bygglagen (2025:974).

Den 29 augusti 2025 var följande åtgärder påbörjade:

Marken har schaktats ur, geotextilen/duk är lagd, kabeldragning och påbörjad fyllning av makadam/singel är utförd och dräneringen är lagd.

De utförda arbetsmomenten är en del av nybyggnationen. Det är av betydelse att dessa arbetsmoment utförts på rätt sätt, en grundläggning är alltid en förutsättning för byggnadens konstruktion. Kontrollpunkter för markåtgärderna finns med i den senare inskickade kontrollplanen inför startbeskedet. Grävningar på fastigheter i detta område behöver även föregås av anmälan enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Resultatet av anmälan kan föranleda kontrollpunkter som ska in i kontrollplanen.

Enligt anmälan till miljöenheten:

Grundläggning för byggnad, anläggande av ställverksväg och ställverksplan samt hårdgjord yta runt ny byggnad. Arbetsytan uppgår till ca 1 450 m² och ett genomsnittligt schaktdjup på ca 0,4 m (580 m³). Detta hade genomförts innan startbeskedet givits.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att byggnationen av en ny ställverksbyggnad påbörjades utan startbesked innan den 29 augusti 2025. Nämnden har inte funnit något skäl att sätta ned avgiften enligt 11 kap. 53a § PBL.

En byggsanktionsavgift ska enligt 11 kap. 57 § PBL tas ut av

1. den som när överträdelsen begicks var ägare till den fastighet eller det byggnadsverk som överträdelsen avser,
2. den som begick överträdelsen, eller
3. den som har fått en fördel av överträdelsen enligt 11 kap. 57 § PBL.

Miljö- och byggnadsnämnden bedömer att Ellevio AB själv är den som ska betala hela byggsanktionsavgiften.

Beslutsunderlag

Situationsplan (bygglovsärende dnr BKM 2025-000128), 2025-04-11

Beslut från nämnd (dnr BKM 2025-000128), 2025-06-25

Kommunicering/skrivelse, skickas 2025-08-29

Beräkning av sanktionsavgift 2025-08-29

E-postbilaga, bemötande från byggherren inkom 2025-09-03

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att ta ut byggsanktionsavgift av Ellevio AB, orgnr 16556037-7326 på 206 682 kr för att påbörjat nybyggnation av en industribyggnad utan startbesked på fastigheten Öna 235:2.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutar att Ellevio AB ska betala hela sanktionsavgiften. Beslutet fattas med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen.

Byggsanktionsavgiften ska betalas till Mora kommun inom två månader från det att beslutet delgivits den avgiftsskyldige. Avgiften faktureras separat.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Beslutet delges med besvärshänvisning till:

Byggherre och sökande Ellevio AB - kontaktperson

Fastighetsägare Morastrand AB

MORA • ORSA

§ 26

MBN 2025/33

Årsredovisning 2025

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden godkänner upprättat förslag till årsredovisning 2025.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har upprättat ett förslag till årsredovisning för 2025. Nämnden visar ett överskott för året om 1 237 000 kr.

Överskottet beror på:

- lägre personalkostnader främst för planenheten under vakansperiod men även på strategiskt vakanshållna tjänster
- sjukskrivningar samt omdisponering av interna resurser till pågående digitaliseringsprojekt
- lägre kostnader för köp av tjänster beror på att plankonsulter inte har anlitats i den omfattning som budgeterats
- ökade intäkter för externa planer jämfört med budget
- ärenden gällande bostadsanpassning (BAB) har ökade kostnader
- minskade intäkter för bygglov.

Lokalkostnaderna uppgår till 2 887 000 kr, vilket är en ökning med 7 % jämfört med föregående år. Årets intäkter är 2 776 000 kr lägre än budgeterat som kompenseras av lägre kostnader för personal (4 072 000 kr). Det var svårt att förutspå hur den nya riskklassningsmodellen för livsmedelskontroll skulle påverka intäkterna men utfallet ligger bara 63 000 kr lägre, vilket är en godkänd felmarginal. På grund av sjukfrånvaro har man inte hunnit med all planerad tillsyn inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Nämnden har tre riktade mål samt ett eget nämndmål 2025. Av dessa bedöms ett mål uppfyllas helt och övriga mål uppfylls delvis. Fokus har varit att säkerställa antagande av planer samt utveckla service och myndighetsutövning.

Förvaltningen fortsätter med digitalisering för att möjliggöra snabbare och bättre service med kortare handläggningstider. NKI-mätningen är dock oförändrad och kräver mer arbete med ytterligare förenklingar samt aktiviteter kring information, service och bemötande.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2025

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden godkänner upprättat förslag till årsredovisning 2025.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG

Miljö- och byggnadsnämnden

Sammanträdesdatum: 2026-03-04

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Ekonomienheten

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

§ 27

MBN 2025/21

Internkontroll 2025

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden godkänner förslaget till uppföljning av internkontroll för 2025.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har upprättat ett förslag till uppföljning av internkontrollen 2025 för Miljö- och byggnadsnämnden Mora Orsa.

Beslutsunderlag

Internkontroll, uppföljningsrapport 2025

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden godkänner förslaget till uppföljning av internkontroll för 2025.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämnden beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Ekonomienheten

MORA • ORSA

§ 28

MBN 2026/5

Internkontroll 2026

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden antar upprättat förslag på internkontrollplan för 2026.

Sammanfattning av ärendet

Miljö- och byggnadsförvaltningen har upprättat ett förslag på internkontrollplan för 2026.

Miljö- och byggnadsnämnden fastställer årligen vilka områden som ska granskas vid årets internkontroll. Förvaltningen har genomfört ett förarbete över tänkbara processer och rutiner som skulle kunna omfattas av internkontrollen. Dessa har sedan riskvärderats och valts ut som förslag på aktiviteter som ska vara kontrollmoment i 2026 års internkontroll.

Beslutsunderlag

Internkontrollplan 2026

Miljö- och byggnadsförvaltningens förslag till beslut

Miljö- och byggnadsnämnden antar upprättat förslag på internkontrollplan för 2026.

Ordförandeberedningens förslag till beslut

Ordförandeberedningen föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag till beslut.

Miljö- och byggnadsnämndens beslutsgång

Ordföranden finner överläggningen avslutad och att nämnden beslutar enligt beredningens förslag till beslut.

Sändlista

Ekonomienheten

MORA • ORSA

§ 29

MBN 2026/6

Informationsärenden

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden har informerats om följande:

- Information från enhetscheferna:
 - Bokslut 2025 samt uppföljning av internkontrollen 2025
 - Uppföljning av miljöenhetens tillsynsplaner
- Dialog kring Nämndplanen 2026 och planerade aktiviteter såsom utbildning i klarspråk samt service och bemötande, genomgång av mallar och beslut men även information på webbplatserna.
- Samverkansavtal och reglemente, beslut i Mora kommunstyrelse
- Organisation
- Lokaler
- Miljöpris 2026

MORA • ORSA

§ 30

MBN 2026/7

Delgivningar

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden har tagit del av delgivningar inkomna till förvaltningen under perioden 2026-01-29 – 2026-02-20:

- Beslut om internkontrollplan 2026 av Mora kommunstyrelse 2026-01-27
- Internkontrollplan kommunstyrelsen 2026
- Underrättelse från Svea Hovrätt gällande förhandsbesked om lägenhetshotell Hansjö (P 14717-25 Aktbil 14)
- Dom från Mark- och miljödomstolen om förhandsbesked Kråkberg (mål nr P 5772-25)
- Dom Mark- och miljödomstolen om strandskyddsdispens Kråkberg (mål nr M 4047-25)
- Länsstyrelsens beslut om upphävande och återförvisning av kommunal strandskyddsdispens Orsa (dnr 624-2026)
- Kungörelse om samråd gällande Selbäcksvägen, Mora kommun

MORA • ORSA

PROTOKOLLSUTDRAG
Miljö- och byggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2026-03-04

§ 31

MBN 2026/8

Delegationsbeslut

Beslut

Miljö- och byggnadsnämnden har tagit del av delegationsbeslut fattade under perioden 2026-01-10 – 2026-02-19:

- Lista delegationsbeslut ByggR
- Lista delegationsbeslut Ecos
- Lista delegationsbeslut BAB
- Lista delegationsbeslut alkohol- och tobaksärenden
- Yttrande över förslaget till ny långbrygga vid Udden